

EFEKTIVNĚ VYUŽÍVAT ÚČINKŮ JZ

V článku chci uvést názor na využití účinků jaderných zbraní v útočné operaci.

Cíle útočné operace nesplníme bez aktivní podpory útočících vojsk palbou, ve které rozhodující význam má použití jaderných zbraní. Hromadné, skupinové i jednotlivé jaderné údery vytváří podmínky k nepřetržitému vedení operace ve vysokém tempu a k rozhodnému útoku vojsk do hloubky operační sestavy nepřítele. Jsou prostředkem k narůstání úsilí na směru hlavního úderu. Účinky jaderných zbraní umožňují způsobit nepříteli v určitém prostoru i v krátkém čase velké ztráty, snížit podstatně bojeschopnost vojsk a změnit tak rozhodujícím způsobem poměr sil.

Překvapivé použití jaderných zbraní je z hlediska způsobených ztrát v operační sestavě nepřítele vysoce efektivní, nemůžeme je však používat jednostranně a izolovaně. Nejlepších výsledků v operaci dosáhneme tehdy, použijeme-li je spolu s chemickými zbraněmi i klasickými prostředky ničení. Hlavní je však, aby **úderů taktických, operačně taktických a strategických raket i letectva bezprostředně využila útočící vojska.**

K přechodu na použití jaderných zbraní dochází zpravidla v kritickém období operace s cílem zásadně změnit její další průběh. Proto k využití účinků v tomto rozhodujícím období **používáme všechny prostředky a zálohy**, které máme k dispozici. Je totiž zákonitostí operace s použitím jaderných zbraní, že **narůstání úsilí** prakticky vrcholí teprve **zasazením nových čerstvých sil, především z hloubky.**

Použití jaderných zbraní je rovněž v operaci kvalitativně novým jevem. Tato skutečnost by se měla odrazit i ve kvalitativně nových způsobech vedení operace, především v útoku na směrech, které zabezpečují rychlé využití účinků jaderných zbraní, prolomení obrany na několika úsecích a rychlé proniknutí vojsk do hloubky. Umožňuje dále využít manévrovosti a úderné síly

útočících vojsk, vedení útoku na široké frontě a ve vysokém tempu, rozdělovat protistojící uskupení nepřítele a vést úderý do jeho boků, týlu a ničit ho po částech.

Rychlé využití účinků jaderných úderů mělo by charakterizovat vytváření **nových úderných uskupení** v rámci frontu nebo prvosledových armád hlavně z tankových svazů (svazků) a rozhodný útok v předbojových sestavách. Mělo by se dále projevit v použití **silných předsunutých odřadů z prvosledových divizí i operačních a taktických vzdušných výsadek**, které by ve vzájemné součinnosti pronikly do prostorů jaderných úderů v hloubce nepřátelské sestavy a zde vedly za další podpory raketového vojska, dělostřelectva a letectva aktivní útočnou nebo i obrannou činnost do příchodu hlavních sil pozemních vojsk. Tak vytvořit situaci, abychom boj vedli na více místech i v celé hloubce současně a ne jen na čáře dotyku vojsk. Nepřítel bude tak nucen tříštit své síly a vázat je na více místech současně.

Podmínky k realizaci těchto opatření budeme vytvářet v procesu velení, především **při tvorbě zámyslu operace.**

Proto je oprávněný požadavek, aby zámysl velitele, tj. určení hlavního uskupení nepřítele a způsobu jeho zničení, směru hlavního úderu a operační sestavy, byl výsledkem hluboké analýzy a tvůrčího myšlení, realizací nejnovějších zásad vojenské vědy a především operačního umění v praxi. Důsledně řešit činnost, která souvisí a zabezpečuje využití účinků jaderných úderů. Tzn. **na základě činnosti raketového vojska a letectva vymežit činnost ostatních druhů pozemních vojsk.** Přitom bereme v úvahu, že v rámci prvního jaderného úderu frontu bude použitých jaderných zbraní centralizované v rámci frontu a vždy prostorově i časově závislé na úderech strategických jaderných sil. Po skončení prvního jaderného úderu frontu bude decentralizované, což podstatně ovlivní způsoby využití účinků jaderných úderů i rozhodovací proces na stupni prvosledových armád (divizí).

Zámysl velitele je celá řada závěrů z ujasnění úkolu a zhodnocení situace s přesně stanoveným obsahem. Proto určujeme hlavní uskupení nepřítele a způsob jeho zničení. K tomu stanoví velitel **směr hlavního úderu i operační sestavu.**

Pokud jde o využití účinků jaderných úderů, právě správné určení všech prvků operační sestavy a to co do počtu i prostoru (např. určení síly druhého sledu, jeho prostorové rozmístění, rozmístění raketového vojska, záloh apod.) má při zabezpečení tohoto úkolu rozhodující význam. **Operační sestava** musí zabezpečit rychlé využití veškeré palby, tedy i jaderných úderů, zničení nepřítele v celé hloubce, efektivní využití terénu a vytvořit podmínky k racionálnímu manévru palbou a vojsky. Dále včas soustředit úsilí na určených směrech útoku a vytvořit výhodný poměr sil, zabezpečit velení vojskům a maximální podmínky pro ochranu vojsk proti zbraním hromadného ničení. V celku pak zabezpečit narůstání úsilí na směru hlavního úderu.

Nejintenzivnější činnost vojsk operační sestavy je soustředěna **na směr hlavního úderu frontu.** Proto jeho určení rovněž limituje určité požadavky. Musí zabezpečovat nejen nejúčelnější použití jaderných zbraní, ale aby jejich účinků využila útočící vojska a ve vzájemné součinnosti všech prvků operační sestavy a sousedů zničila hlavní nepřátelské uskupení, rychle postupovala do hloubky s cílem dosáhnout prostory, které byly zasaženy jadernými úderý, a dokončila zničení nepřítele nebo ovládla významné dominanty nebo prostory a objekty.

Volba směru hlavního úderu je podstatou každého zámyslu a rozhodnutí, hlavní součástí každého plánu přípravy i vedení operace. Při vedení operace pouze klasickými prostředky ničení, vzhledem k relativně nedostatečné palebné mohutnosti vojsk, je účelné hlavní úder vést na nejslabší místa v celkovém systému obrany nepřítele. Při vedení operace s použitím jaderných zbraní je volba směru hlavního úderu značně složitá. I zde důležitou podmínkou k dosažení vítězství je požadavek zabezpečit na směru hlavního úderu narůstání úsilí a soustřeďovat síly a prostředky k zabezpečení tohoto úkolu. Použitím jaderných zbraní, raketového vojska a letectva dnes můžeme vést hlavní údery na nejsilnější místa obrany nepřítele a současně do celé hloubky operační sestavy. **Hlavní úder povedeme na směru**, kde půjdou údery na nejdůležitější objekty, především k prvořadému ničení jaderných zbraní. V souvislosti s tím **budeme vybírat směry pro činnost úderných uskupení pozemních vojsk k bezprostřednímu využití výsledků jaderných úderů**. Pro soulad těchto dvou opatření bude hrát rozhodující roli **čas**. Úderná uskupení zasadíme tak, aby mezi použitím jaderných zbraní a zasazením úderného uskupení byl relativně minimální rozdíl. Při denním tempu operace 40—60 km mohou dojít pozemní vojska odstupňovaně, tj. za dva až tři dny, na některých směrech mnohem dále. Ještě složitější bude využití výsledků jaderných úderů strategických prostředků s ohledem na možnosti i způsoby vedení operace. V důsledku různých podmínek (vodní toky, tvářnost terénu, radioaktivní zamoření apod.) nebude vždy možné a ani účelné zasadit úderné uskupení na těch směrech a do těch prostorů, kde je nejučelnější použití jaderných zbraní. Příklady známe z praxe velitelsko-štábních cvičení i cvičení s vojsky dosti. Tyto případy budou zvláště v operační hloubce.

V současných podmínkách se také zvyšuje pravděpodobnost změny směru hlavního úderu. Důvody mohou být různé, např. při přechodu na vedení operace s použitím jaderných zbraní, kdy činnost útočících vojsk je na plánovaných směrech útoku zdoluhavá a nepřináší efekt, při rozsáhlých zamořených prostorech s vysokým stupněm radioaktivity apod. Přenesení směru hlavního úderu v průběhu operace chápeme jako manévry hlavními prostředky ničení a změnami směrů útoku úderných uskupení vojsk tak, aby mohla co nejlépe využít účinků těchto prostředků. Protože přeskupení vojsk prvních sledů na nové směry je velmi složité, bude vhodnější zasadit na nové směry především síly, přisunované z hloubky.

V souvislosti s využitím účinků jaderných úderů bude mít rozhodující význam **manévr vojsk**, jehož cílem bude překvapivý úder v novém směru, zesílení úderných uskupení na směru hlavního úderu i zabezpečení rozvíjení úspěchu do hloubky, do boků nebo týlu operační sestavy nepřítele. Musí probíhat skrytě, jednoduše, s překvapením a musí být sladěn s údery raketového vojska, dělostřelectva a letectva. Spojení jaderných úderů s činností vojsk na rozhodujících směrech vyžaduje využít v maximální míře manévrových možností vojsk. Tuto okolnost bereme v úvahu již při tvorbě zámyslu i určení směru hlavního úderu.

Výsledků jaderných úderů můžeme kromě jiného využít zachováním **bojové aktivity vojsk**. Jejím základem je předstihující zničení prostředků jaderného napadení nepřítele, včasné rozbití jeho záloh, převzetí operační iniciativy a nepřetržitě vedení operace.

K vedení operace s použitím jaderných zbraní přecházíme většinou za současných hromadných jaderných úderů obou stran. Přitom budou způsobeny vojskům velké ztráty. Bojová činnost se může dokonce oboustranně na nějaký

čas zastavit. Proto souběžně s prvním jaderným úderem přijímáme **opatření k ochraně a co největšímu snížení ztrát po úderech nepřítele**. Musíme upřesnit situaci vlastních vojsk. Vojska, která nebyla zasažena jadernými údery nepřítele, využijeme k manévru rychleji než nepřítelem. Po upřesnění začnou plnit nově stanovené úkoly. Musíme efektivněji i rychleji ničit nepřítele dalšími údery. Rozhodující je udržet **trvale iniciativu v operaci**. A tu lze získat a udržet jen trvalou palebnou převahou jaderných prostředků spojenou s všeobecnou i místní převahou letectva.

K tomu je třeba vytvořit neselhávající tok informací a **systém velení**, který v těchto složitých situacích zabezpečí nepřetržitě řízení vojsk.

Pozorný přístup vyžaduje i **hodnocení terénu**, protože účinky jaderných zbraní mohou charakter terénu změnit. Terén, který byl např. vhodný pro činnost tankového uskupení, nemůžeme využít po jaderných úderech. Velký význam bude mít i rychlé překonávání prostorů radioaktivního zamoření, zničených prostorů, požárů i případných zátop. Útok v zamořených prostorech bude mnohdy spojen s ničením menších sil nepřítele, které budou bránit důležité prostory. Pokud je nebudeme moci obejít, budeme je ničit klasickými prostředky ničení. Forma ničení bude mít především charakter útoku z chodu. Způsob překonávání zamořených prostorů bude určovat především operační a meteorologická situace, úroveň radiace, stav os přesunu, charakter terénu a činnost nepřítele, a to nejen v zamořeném prostoru, ale hlavně za jeho hranicemi.

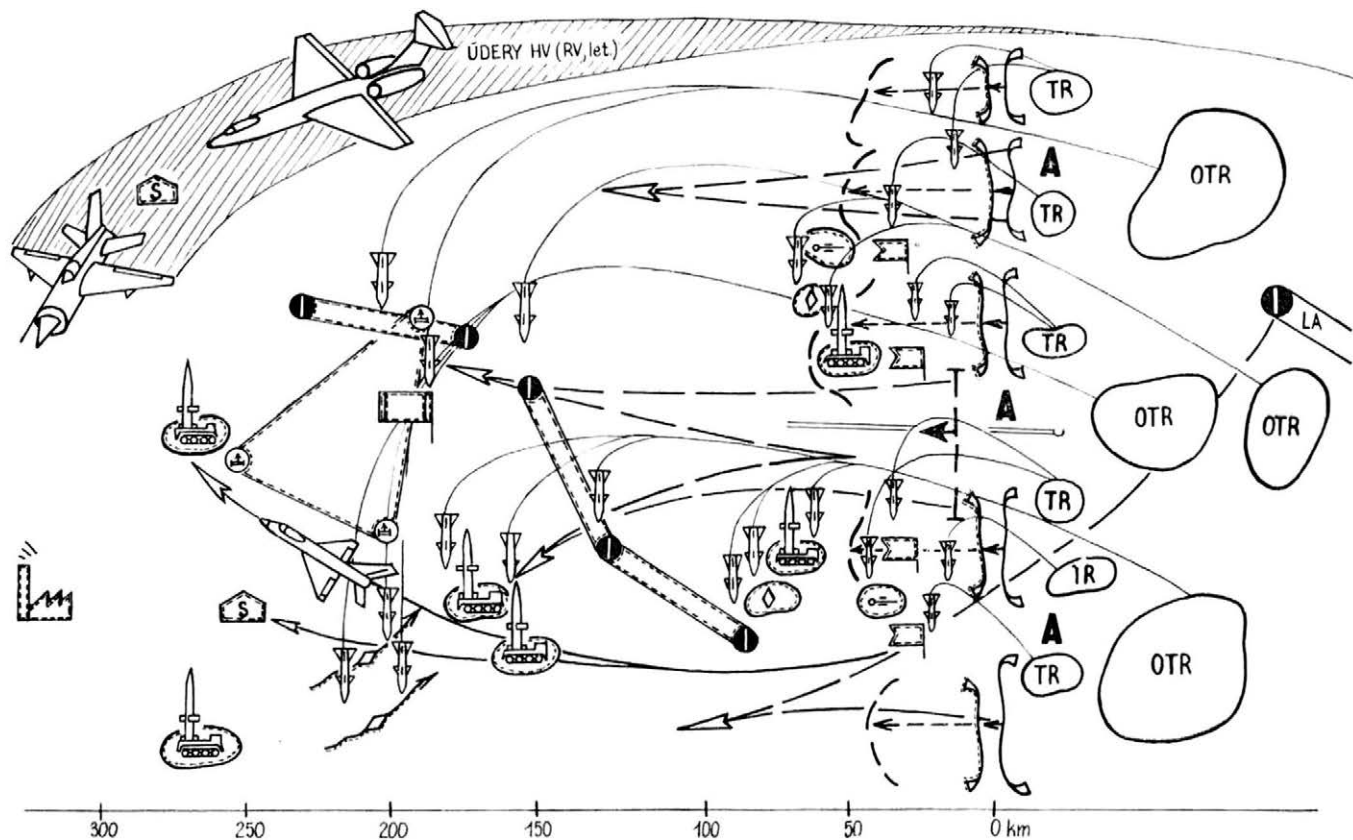
Zvláštní význam v té době bude plnit **průzkum**, který musí poskytovat nepřetržitě souřadnice pro vedení dalších jaderných úderů, dávat podklady o situaci pozemních vojsk nepřítele, stavu terénu, radioaktivitě apod.

Vytvoření podmínek k využití výsledků jaderných úderů znamená i **dodržet zásady překvapení**, tj. především dezinformovat nepřítele (realizací opatření operačního maskování) o skutečném zámyslu a činnosti vlastních vojsk.

Další důležitou podmínkou je **nepřetržitě organizovaná součinnost** jak při plánování operace, tak i v jejím průběhu. Součinnost realizujeme v duchu zámyslu velitele mezi všemi prvky operační sestavy. Zvláštní důraz klademe na součinnost mezi prostředky frontu, které zabezpečují jaderné údery, tj. raketovým vojskem a letectvem, prostředky hlavního velitele a údernými uskupeními frontu. Součinnost organizujeme jak uvnitř vlastního štábu, mezi místy velení, s podřízenými štáby i nadřízeným stupněm velení, tak i se sousedy — vzájemně působícími fronty (armádami). **Řešíme opatření**, která jsou nejen naplní prvního jaderného úderu, ale řeší i **způsoby využití jeho výsledků**. Tzn. zabezpečení předpokládaného narůstání tempa postupu a úsilí na směr hlavního úderu využitím manévru i přeskupení vojsk z jiných směrů, zasazením druhých sledů armád nebo frontu, předsunutých odřadů, popř. taktických nebo operačně taktických výsadek apod. Stejně zásady k využití účinků jaderných úderů dodržujeme nejen při prvním jaderném úderu, ale i při jaderných úderech v průběhu operace, kdy použití je decentralizováno.

Ještě několik názorů k využití účinků jaderných zbraní. V **operačním rámci** (viz schéma) těžko půjde o přímé využití jaderných úderů. Např. zničení skladu jaderné munice se neprojeví okamžitě, ale až v průběhu operace, stejně jako např. zničení operačních záloh, rozmístěných v hloubce, nebo zničení nepřátelských letišť. Naproti tomu např. údery k rozvrácení systému PVO nepřítele můžeme využít absolutně a bezprostředně k proniknutí frontového letectva na území protivníka a projeví se efektivním výsledkem jeho činnosti. Rovněž

VYUŽITÍ JADERNÝCH ZBRANÍ

tak úderý na jaderné prostředky nepřítele, např. na PE a SE, letouny-nosiče, znemožní jejich odvetné použití a projeví se bojeschopností našich vojsk a ve vytvoření výhodného poměru sil na daném směru nebo v daném prostoru.

Využití účinků jaderných úderů **na taktickém stupni** bude mít zcela jiný charakter, než na operačně taktickém stupni. Použití jaderných zbraní ve prospěch prvosledových divizí je limitováno bezpečnostní vzdáleností. V noci a také nebyla-li vojska včas uvědoměna, ovlivňuje jejich činnost i bezprostřední využití časově. Pro názornost uvedu jen několik údajů. Bezpečnostní vzdálenost útočících vojsk, tj. nekryté živé síly, počítáme pro 20 kt náboj 3800 m, 50 kt 5200 m. V případě, že nejsou vojska varována, se tyto vzdálenosti zvětšují 3,5krát, v noci dokonce 5,5krát.

Přesto využití účinků jaderných úderů na taktickém stupni bude bezprostřední. Přitom využijeme nejen ztrát na živé síle, technice i materiální oblasti, ale i ostatních faktorů, které mají přímý vliv na snížení bojeschopnosti vojsk nepřítele jako narušení velení, morálního stavu vojsk apod. Rozhodující bude co nejvíce zkrátit čas mezi úderem a vstupem vojsk do tohoto prostoru.

Závěr

Použití jaderných zbraní v operaci je jedním z nejdůležitějších opatření k zabezpečení narůstání úsilí na směru hlavního úderu. Realizace však tvoří dialektickou souvislost dvou opatření:

1. použití jaderných zbraní,
2. přijetí opatření k využití výsledků jaderných úderů.

Použití jaderných zbraní je z hlediska ztrát, způsobených operační sestavě nepřítele, vysoce efektivní, ale může zabezpečit splnění operace až tenkrát, jestliže jejich účinků využijí pozemní vojska.